

การประชุมผู้เชี่ยวชาญเพื่อกำหนดคำถามงานวิจัยและขอบเขต
การประเมินความคุ้มค่าในการรักษาโรคไวรัสตับอักเสบบี และ ซี
ณ ห้องประชุม HITAP ชั้น 6 อาคาร 6 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
วันจันทร์ที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2551

1. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมประชุม

1. รศ.นพ.ธีระ พิรัชวิสุทธิ์	คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลสงขลานครินทร์
2. ผศ.นพ.ทวีศักดิ์ แทนวันดี	คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
3. ผศ.นพ.สมบัติ ตริประเสริฐสุข	คณะแพทยศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. นพ.พิพัฒน์ กอบกิจสุขมงคล	ตัวแทนจากสมาคมผู้วิจัยและผลิตเภสัชภัณฑ์
5. นพ.ชาญณรงค์ เกตุสมาธิ	ผู้เข้าร่วมประชุมจากสมาคมผู้วิจัยและผลิตเภสัชภัณฑ์
6. ดร.อิษยา สุขารมณ	ผู้เข้าร่วมประชุมจากสมาคมผู้วิจัยและผลิตเภสัชภัณฑ์
7. นพ.สุชาติ วงศ์จรัสวี	ผู้เข้าร่วมประชุมจากสมาคมผู้วิจัยและผลิตเภสัชภัณฑ์

2. ทีมวิจัยจากโครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ (HITAP)

1. ดร.นพ.ยศ ตีระวัฒนานนท์	หัวหน้าโครงการประเมินฯ
2. ดร.ภญ.อุษา นายเกสิดแก้ว	นักวิจัย
3. ภญ.พิศพรรณ วีระยิ่งยง	นักวิจัย

เปิดประชุม 09.00 น.

ตัวแทนจากโครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ กล่าวแนะนำองค์กรและกล่าวถึงที่มาของการศึกษาวิจัย และขอให้คณะผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย

1. ข้อมูลระบาดวิทยา

ข้อมูลที่ใช้สำหรับระบาดวิทยาควรที่จะเป็นข้อมูลของประเทศไทย อย่างไรก็ตามรายงานของสำนักงานระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข คาดว่าต่ำกว่าความเป็นจริงมาก ดังนั้นข้อมูลที่จะใช้ในทางระบาดวิทยาควรได้รับการตรวจสอบเพื่อให้มีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น ซึ่งที่ประชุมเสนอให้ทบทวนวรรณกรรมและเลือกใช้ข้อมูลที่ใกล้เคียงกับบริบทของประเทศไทยเป็นลำดับแรก และภูมิภาค Asia-Pacific เป็นอันดับสอง

2. การดำเนินของโรคไวรัสตับอักเสบบี

โรคไวรัสตับอักเสบบี ในขณะนี้ เป็นโรคที่รักษาไม่หายมีทั้งระยะโรคสงบและกำเริบสลับกันตลอดเวลา จำเป็นต้องได้รับการรักษาในระยะยาว โดยเฉพาะการรักษาด้วยยาต้านไวรัสชนิดรับประทาน เช่น lamivudine, adefovir และ entecavir เป็นต้น ที่อาจจะต้องใช้ไปตลอดชีวิต และมีโอกาสในการเกิดการดื้อยา ส่วนยาชนิดฉีด เช่น interferon และ peg-interferon ขณะนี้ยังไม่พบการดื้อยา ปรับการรักษาตามสถานการณ์ของโรค

สำหรับโรคไวรัสตับอักเสบนิดซีหลังได้รับเชื้อจะใช้เวลาประมาณ 16 ปี ในการพัฒนาเป็น Chronic hepatitis ประมาณ 20 ปีเป็นต้นแข็ง ประมาณ 25 ปีเป็นมะเร็งตับ เมื่อรักษาแล้วสามารถหายได้ โดยใช้ค่า sustained virological response เป็นเกณฑ์ในการชี้ตรวจยืนยันผลการรักษา ส่วนใหญ่เมื่อหายแล้ว ไม่พบการกลับเป็นซ้ำอีก

3. ปัญหาการวินิจฉัยและรักษาในปัจจุบัน

ประเด็นพิจารณา	Hepatitis B	Hepatitis C
การวินิจฉัยและตรวจคัดกรอง	<p>- ปัจจุบันสามารถตรวจคัดกรอง ไวรัสตับอักเสบบี (คัดแยก HBs positive และ negative) ในโรงพยาบาลชุมชน แต่ยังมีปัญหาเรื่องความรู้และความเข้าใจของผู้ให้บริการ ทำให้ไม่ได้รับการวินิจฉัยอย่างถูกต้องและเหมาะสม ทำให้ผู้ป่วยไม่สามารถเข้าถึงการรักษา นอกจากนี้ยังมีความหลากหลายของแนวทางการรักษา ซึ่งในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อยู่ตลอดเวลา</p>	<p>- การตรวจคัดกรองขณะนี้ทำเฉพาะในโรงพยาบาลขนาดใหญ่ แต่ปัจจุบันมีชุดตรวจคัดกรอง ที่ใช้การตรวจแบบ ELISA second and third generation มีค่า sensitivity และ specificity สูง และสามารถทำได้ในโรงพยาบาลระดับรอง ผลการตรวจกลุ่มคนทั่วไป มีผลบวกให้ตรวจยืนยันอีกครั้ง หากเป็นกลุ่มผู้ป่วยให้ตรวจหาปริมาณ HCV RNA โดยส่งต่อไปโรงพยาบาลขนาดใหญ่</p>
	<p>กลุ่มที่ควรได้รับการตรวจหาเชื้อไวรัส กลุ่มคนที่ได้รับการถ่ายเลือดหรือให้เลือดก่อนปี พ.ศ. 2535 ผู้ที่เสพยาแบบฉีดเข้าเส้น (พบร้อยละ 95) ผู้ป่วยที่มีเชื้อ HIV (พบร้อยละ 13-37) และกลุ่มคนที่มีค่า liver function test ผิดปกติ</p>	
ข้อบ่งชี้ในการตรวจรักษา	<p>แบ่งเป็น</p> <ul style="list-style-type: none"> - HBeAg positive ในกลุ่มอายุน้อย ให้ติดตาม liver enzyme (ALT) ทุก 3 เดือน ต่อให้ทางโรงพยาบาลขนาดใหญ่พิจารณาในการรักษา กรณีที่มีค่า ALT ปกติหลังจากติดตามจนอายุ 40 ปี และกรณีที่พบ ALT สูง - HBeAg negative ประมาณ 2 ใน 3 จะเป็นในระยะเชื้อสงบอาจจะไม่ต้องรักษา ที่เหลือ 1 ใน 3 การรักษาจะพิจารณาเป็นรายกรณีไป ตรวจ ALT ทุก 3 เดือน ถ้า ALT ปกติติดตามจนอายุ 36 ปี ถ้า virus load >2000 u อาจจะเพิ่ม burden of disease ให้พิจารณาการรักษา <p>การตรวจ Liver Biopsy ทำเฉพาะราย</p>	<p>หากพบมีการรักษา อาจจะรักษาทุกราย หรือ พิจารณาการอักเสบของตับ โดยการทำให้ Liver Biopsy ประกอบ</p>

ประเด็นพิจารณา	Hepatitis B	Hepatitis C
การรักษา (ตาม Guideline ของประเทศไทย หรือ Asia-Pacific ซึ่งไม่แตกต่างกันมากนัก, และแบ่งกลุ่มการรักษาตามระยะ)	พิจารณาการรักษาตามภาวะของผู้ป่วย - การรักษาด้วยยาต้านไวรัส คือ lamivudine, adefovir, และ entecavir ในพิจารณาหยุดยาทำได้ยาก อาจจะต้องรับประทานติดต่อกันไปตลอดชีวิต และพบการดื้อยา ทำให้ต้องเปลี่ยนหรือให้ยาต้านไวรัสอื่นร่วมด้วย - การรักษาด้วยยาฉีด เช่น interferon และ peg interferon ในปัจจุบันไม่พบการดื้อยา และการให้การรักษา มีระยะเวลาที่ชัดเจน	แบ่งรักษาตาม Genotype โดย - Genotype 1,6 ใช้เวลารักษา 48 เดือน โดยให้ non-peg และ peg interferon ร่วมกับ ribavirin - Genotype 2,3 ใช้เวลารักษา 24 เดือน ให้ non-peg และ peg interferon ร่วมกับ ribavirin พิจารณาตรวจการตอบสนองของยาในระยะ 4 สัปดาห์, 12 สัปดาห์ และ 24 สัปดาห์ เพื่อพิจารณาระยะเวลาในการรักษา หรือหยุดยาในรายที่ไม่มีการตอบสนองต่อการรักษา

4. ข้อมูลการศึกษาวิจัยที่กำลังศึกษาในขณะนี้

- 4.1 Resource utilization in the management of patients with chronic hepatitis B and related morbidity in Thailand. (Funded by Roche)
- 4.2 Resource utilization and outcomes in the management of patients with chronic hepatitis C and related morbidities in Thailand. (Funded by Roche)
- 4.3 การศึกษาผลของการรักษาในผู้ป่วยโรคไวรัสตับอักเสบบีเรื้อรัง ศึกษาแบบการทำวิจัยสหสถาบันของแพทย์โรคระบบทางเดินอาหาร (Outcome of treatment and durability response of chronic viral hepatitis B : multi-centered study) (Funded by CRCN)

สรุปประเด็นสำคัญในการวิจัย

1. HITAP จะดำเนินการการรักษาไวรัสตับอักเสบบีเป็นลำดับแรก เนื่องจากมีความซับซ้อนน้อย ในขั้นตอนการศึกษานักวิจัยจะทำการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ และปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในวงกว้างเพื่อหาแนวทางการรักษาที่เหมาะสมสำหรับการเปรียบเทียบ โดยจะทำการศึกษาในระดับกลุ่มย่อยที่สำคัญดังต่อไปนี้

- กลุ่ม blood donor, HIV positive และ abnormal live function test
- การวิเคราะห์จะพิจารณาความคุ้มค่าของการตรวจหา genotype ของ HCV ซึ่งมีผลต่อการรักษาด้วย interferon, peg interferon ร่วมกับ ribavirin
- แบ่งผู้ป่วยตามระยะของโรคตับ
- พิจารณาความคุ้มค่าของการตรวจการตอบสนองต่อการรักษาในระยะเวลา 4 สัปดาห์, 12 สัปดาห์ และ 24 สัปดาห์ เพื่อนำมากำหนดระยะเวลาในการรักษาที่ถูกต้องต่อไป

2. ในการศึกษาการรักษาไวรัสตับอักเสบบี แนวทางการรักษาตาม Asian-Pacific guideline หรือประเทศไทย จะมีความคล้ายกัน โดยแบ่งการศึกษาเป็น

- กลุ่มที่มีผลการตรวจ
  - HBeAg positive
  - HBeAg negative
- แบ่งตามผู้ป่วยระยะของโรคตับ

ปิดประชุม 12.00 น.